

OBSAH

PŘEDMLUVA K PRVNÍMU VYDÁNÍ	15
PŘEDMLUVA K DRUHÉMU VYDÁNÍ	17
ÚVOD	19
KAPITOLA I. HISTORICKÉ POZNÁMKY	21
Historický vývoj poznatků o úpravě cukrové (<i>B. Hejda</i>)	21
Historie československého přístupu ke komplexní péči o diabetiky (<i>J. K. Strítecký</i>)	34
Hlavní diabetologická střediska v současné době v různých státech (<i>J. Syllaba</i>)	41
KAPITOLA II. PATOLOGICKÁ ANATOMIE A HISTOLOGIE ÚPLAVICE CUKROVÉ (<i>M. Zrůstová</i>)	44
Úvod	44
Pankreas	45
Elektronová mikroskopie Langerhansových ostrůvků (<i>M. Titlbach</i>)	56
Histochemické nálezy v ostrůvcích u diabetu (<i>M. Zrůstová</i>)	60
Hypofyza	60
Nadledvinky	62
Ostatní žlázy s vnitřní sekrecí	63
Štítná žláza	63
Příštítná tělíska	63
Epifyza	64
Thymus	64
Pohlavní žlázy	64
Ledviny a močové cesty	65
Elektronová mikroskopie	70
Patogeneze diabetické glomerulosklerozy	71
Diferenciální diagnosa	71
Cévní změny	72
Elektronová mikroskopie	76
Srdece	76
Nervová soustava	77
Mozek	77
Mícha	78
Periferní nervy	79
Oko	79
Kůže	81
Změny některých druhů mesenchymu	82

Retikuloendoteliální systém	82
Tuková tkáň	82
Kosti a klouby	82
Svalová tkáň	83
Krev	83
Trávicí ústrojí	84
Játra	84
Pohlavní ústrojí	86
Komplikace diabetu	86
Dětský a juvenilní diabetes	86
Diagnosa úplavice cukrové na pitevním stole	87
KAPITOLA III. BIOCHEMIE ÚPLAVICE CUKROVÉ (R. Foit, B. Hejda, J. Syllaba)	89
Úvod	89
Porucha přeměny glycidů u diabetu (R. Foit, J. Syllaba)	92
Porucha přeměny bílkovin u diabetu (B. Hejda)	101
Porucha přeměny lipidů ve zdravém a diabetickém organismu (J. Syllaba)	104
A. Synthesa tuků	106
B. Stěpení tuků	107
Změny v přeměně tuků za diabetického stavu	113
Metabolické změny v jednotlivých orgánech a tkáních (J. Syllaba)	118
V tukové tkáni	118
Ve svalstvu	122
Srdeční sval	123
V játrech	124
V ostatních tkáních	126
Změny ve složení sérových bílkovin (J. Syllaba)	127
Sérové proteiny	127
Sérové lipoproteiny	127
Glycidy vázané na bílkovinu. Glykoproteiny	132
Sérové makroglobuliny	135
Porucha minerálního a vodního hospodářství u úplavice cukrové (J. Syllaba)	136
Následky akutního nedostatku insulinu (J. Syllaba)	139
Následky chronického nedostatku insulinu (J. Syllaba)	141
KAPITOLA IV. LABORATORNÍ METODY OBVYKLE UŽÍVANÉ PRO DIAGNOSTIKU A KONTROLU ÚPLAVICE CUKROVÉ (B. Hejda, J. Syllaba, J. Roštlapil)	142
A. Metody určující látky diagnosticky významné v moči a v krvi (B. Hejda)	142
Vyšetření moči	142
Vyšetření krve	144
Glykémie	144
Ketonémie	145
Acidobasická rovnováha	146
B. Metody stanovující insulin v krvi (J. Syllaba)	148
C. Enzymy a diabetes (J. Roštlapil)	151

KAPITOLA V. FYSIOLOGIE A PATOGENESE DIABETU (B. Hejda, R. Korec, J. Syllaba)	154
Problém dědičnosti úplavice cukrové (B Hejda)	154
Glykoregulácia (R. Korec)	160
Fylogenetický a ontogenetický aspekt metabolizmu glycidov a jeho regulácie	160
Príjem potravy a jeho regulácia	161
Zmeny glykémie po príjme zmiešanej potravy	163
Glykémia a glykoplazmia	165
Glukózové tolerančné testy	169
Kinetika intravenózneho GTT	171
Inzulín	172
Biosyntéza inzulína, jeho sekrécia a transport	175
Účinnosť inzulína	181
Antagonisty a inhibítory inzulína	185
Rastový hormón	186
Adrenokortikotrofný hormón a glukokortikoidy	187
Glukagón	187
Sympatoadrenálny systém. Katecholamíny	188
Thyreoida, tyroxín a triiodotyronín	189
Humorálne nehormonálne antagonisty inzulína	189
Tkanivová rezistencia na inzulín	192
Experimentálny diabetes	193
Experimentálna perióda diabetes mellitus	194
Centrálne neurogénny diabetes	194
Zlatotrioglukózová hyperglykémia (diabetes)	195
Pankreatoprivný diabetes	195
Exhaustívny diabetes	197
Metahypofyzárny diabetes	198
Vplyv sexuálnych hormónov	199
Stereoidný diabetes	199
Metaglukagónový diabetes	200
Imunodiabetes	200
Alloxánový diabetes	201
Streptozotocínový diabetes	209
Hyperglykémia (diabetes) vyvolaná metabolickými inhibítormi	210
Benzotiadiázínová hyperglykémia (diabetes)	212
Kalcifylaxia a diabetes	212
Spontánny diabetes mellitus u zvierat	213
Hereditárny spontánny diabetes mellitus u laboratórných zvierat	214
Aplikácia poznatkov zo spontánneho diabeta zvierat na spontánny diabetes mellitus u ľudí	219
Patogenese ľudského diabetu (J. Syllaba)	220
Manifestační činitele vnútorné a zevné	220
Získaná úplavice cukrová	221
Luftova koncepcie	222
Adenyl-cyklasový systém a jeho úloha v patogenese diabetu	224
Úloha rastového hormonu	227
Entero-insulárny osa	228
Závěry o patogenese diabetu u člověka	228

KAPITOLA VI. KLINIKA ÚPLAVICE CUKROVÉ	232
Výskyt diabetu u nás a v cizině (<i>O. Dub</i>)	232
Starostlivost o diabetikov v SSR (<i>M. Rázus</i>)	244
Príznaky lidské cukrovky. Vznik, klinický obraz a průběh, třídění a formy (<i>J. Syllaba</i>)	247
Vznik a začátek úplavice cukrové	247
Subjektivní příznaky a obtíže	248
Objektivní známky	250
Průběh choroby	251
Příčiny smrti	256
Průměrná délka života dnešních diabetiků a průměrný věk při úmrtí	260
Třídění úplavice cukrové	260
Akutní komplikace úplavice cukrové	264
Diabetické, tj. hyperglykemické, ketoacidotické kóma	264
Biochemické pochody během diabetické ketoacidosis a diabetického kómatu	266
Metabolická ketoacidosa vyvolává kompenzační mechanismy	268
Hypoglykemické příhody. Hypoglykemické kóma	278
Tuberkulóza plic a jiné plicní komplikace	282
Tuberkulóza a cukrovka	282
Ostatní plicní infekce	284
Akutní příhody břišní	284
Akutní chorobné stavy ledvin a močových cest	284
Akutní trombosa věnčitých cév	286
Změny na jednotlivých ústrojích v průběhu úplavice cukrové	289
Trávicí ústrojí	290
Dutina ústní	290
Chrup (<i>F. Skaloud</i>)	291
Slinné žlázy (<i>J. Syllaba</i>)	293
Jícen, žaludek a střeva	293
Žlučník a žlučové vývody	296
Slinivka břišní	297
Játra a úplavice cukrová (<i>J. Roštlapil</i>)	297
Gastrointestinální hormony (<i>J. Syllaba</i>)	304
Kožní komplikace cukrovky (<i>J. Syllaba</i>)	305
Nezánětlivé změny	306
Kožní infekce	309
Krvetvorné ústrojí	311
Změny kostní a kloubní. Diabetická osteoartropatie	313
Cévní změny u úplavice cukrové	314
Hypertense	314
Změny na velkých a středních tepnách. Makroangiopatie u cukrovky	315
Změny na drobných cévách. Diabetická mikroangiopatie	322
Ledvinové komplikace. Diabetická nefropatie	326
Oční komplikace úplavice cukrové	342
Diabetická neuropatie	342
Centrální nervstvo	342
Periferní nervstvo	343
Útrobní nervstvo	345
Druhý diabetický syndrom (<i>Z. Svoboda</i>)	347
Druhý diabetický syndrom v průběhu chorob slinivky břišní	348

Druhotný diabetický syndrom při akutní pankreatitidě	349
Druhotný diabetický syndrom při chronické recidivující pankreatitidě	350
Pankreatolitiasa	350
Druhotný diabetický syndrom u pseudocyst pankreatu	350
Druhotný diabetický syndrom u rakoviny slinivky břišní	351
Druhotný diabetický syndrom u ostatních chorob pankreatu	351
Druhotný diabetický syndrom po operaci pankreatu	353
Diabetes a choroby žlučníku	356
Druhotný diabetický syndrom v průběhu chorob žláz s vnitřní sekrecí	357
Druhotný diabetický syndrom při akromegalii	358
Diabetes při hipopituitarismu	359
Druhotný diabetický syndrom při hyperkortikalismu	360
Druhotný diabetický syndrom při feochromocytomu	362
Diabetes při hypokortikalismu	362
Druhotný diabetický syndrom při tyreotoxikose	363
Diabetes při hypotyreose	364
Diabetes a otylost	364
Iatrogenní cukrovka (<i>Z. Svoboda</i>)	366
Cukrovka a těhotenství (<i>B. Vedra</i>)	369
Diabetogenní vliv těhotenství	369
Metabolické a hormonální vztahy mezi matkou a plodem	370
Diabetická fetopatie	371
Teorie o mateřské hyperglykémii a fetálním hyperinsulinismu	372
Diabetické embryopatie – vrozené vývojové vady	373
Perinatální mortalita	374
Prevence antenatálních ztrát a neonatální mortality a morbidity	378
Léčení cukrovky v těhotenství	379
Indukce předčasného porodu	381
Vedení porodu	382
Chyby při ošetřování diabetiček v těhotenství	382

KAPITOLA VII. DIAGNOSA A DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSA ÚPLAVICE CUKROVÉ (*R. Foit*) 383

Úvod	383
Meliturie a glykosurie nediabetické	383
Nediabetická glykosurie, tzv. renální diabetes	384
Diagnostické testy	387
Indikátorové metody pro určení cukru v moči	387
Glykémie a glykemické křivky	387
Glykémie na lačno	387
Glycidové toleranční testy (GTT)	388
Standardní orální glukosový toleranční test (GTT)	389
Zvláštní druhy glukosových tolerančních zkoušek	391
Glukosové toleranční testy s kortisonem (CGTT)	391
Nitrožilní testy orálními antidiabetiky	393
Kombinované testy	396
Hyperinsulinismus (<i>Z. Svoboda</i>)	397
Diagnostika spontánních hypoglykémí	399
Organický hyperinsulinismus	401
Hypoglykémie u primárních a sekundárních jaterních poruch	403

Alimentární hypoglykémie	403
Hypoglykémie jako časný projev diabetu	403
Neurogenní hypoglykémie	403
Hypoglykémie u různých chorobných stavů	404
Zollingerův-Ellisonův syndrom	404
Insulinismus (<i>R. Foit</i>)	405
KAPITOLA VIII. LÉČBA ÚPLAVICE CUKROVÉ	407
Léčba nekomplikované cukrovky dietou (<i>J. Syllaba</i>)	407
Úvodní poznámky	407
Historický přehled	407
Dnešní zásady dietní léčby úplavice cukrové	408
Kalorická hodnota	408
Složení potravy	409
Předpisování diety	415
Léčba insulinem (<i>R. Sieberová</i>)	423
Indikace insulinové léčby	423
Léčba nekomplikované cukrovky orálními antidiabetiky (<i>R. Foit</i>)	443
Úvod	443
Sulfonamidy a sulfonylmočoviny	444
Karbutamid	445
Tolbutamid	450
Chlorpropamid	455
Další látky ze skupiny sulfonylmočovín	461
Glykodiazin	462
HB-419-Glybenclamid	463
Glybornurid	464
Guanidinové deriváty	465
Galegin a Synthalin	465
Biguanidy	465
Různé látky s hypoglykemickým účinkem	473
Léčba diabetických akutních komplikací (<i>J. Syllaba</i>)	474
Léčba diabetického kómatu	474
Léčba hypoglykemického kómatu	479
Léčba ostatních akutních komplikací cukrovky	480
Léčba diabetických pozdních komplikací (<i>J. Syllaba</i>)	485
Léčba diabetické retinopatie	485
Léčba diabetické nefropatie	491
Léčba diabetické neuropatie	492
Léčba diabetických průjmů	492
Léčba endarteriitid a diabetické sněti	493
Lázeňská léčba (<i>J. Syllaba</i>)	495
Chirurgická a interní péče o operované diabetiky (<i>R. Foit</i>)	497
Úvodní poznámky	497
Předoperační příprava	499
Pooperační léčení	501
Komplikace metabolické při chirurgickém léčení diabetu	502
Chirurgická léčba úplavice cukrové	503
Pomocná léčba cukrovky	504
Medikamentosní léčba	504

Methylthiouracil (MTU)	504
Imunodepresivní faktory	505
Fysikální terapie	506
Prevence úplavice cukrové (R. Foit)	506
Úvod	506
Prediabetes	506
Časná detekce cukrovky	507
Preventivní opatření	510
Organisace péče o diabetiky (O. Dub)	511
KAPITOLA IX. PROGNOZA ÚPLAVICE CUKROVÉ A JEJÍCH KOMPLIKA- CÍ (J. Syllaba, V. Bartoš)	516
Prognoza cukrovky nekomplikované	516
Prognoza diabetických komplikací	519
Prognoza diabetického kómatu	519
Prognoza hypoglykemického kómatu	520
Prognoza ostatních interních i chirurgických komplikací	520
Psychologické aspekty u úplavice cukrové	522
KAPITOLA X. DĚTSKÁ, JUVENILNÍ A STAŘECKÁ ÚPLAVICE CUKRO- VÁ (L. Hostomská, J. Syllaba)	526
Dětská úplavice cukrová (L. Hostomská)	526
Úplavice cukrová juvenilního typu (J. Syllaba)	542
Stařecká cukrovka (J. Syllaba)	544
KAPITOLA XI. SOCIÁLNÍ PROBLÉMY KOLEM ÚPLAVICE CUKROVÉ (O. Korbelář)	547
Pracovní schopnost	547
Volba povolání	553
Posuzování pracovní schopnosti	557
Pojištění	560
PÍSEMNICTVÍ	561
VĚCNÝ REJSTRÍK	609
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	za str. 616

Poznámka: Nové označování váhových a objemových jednotek nemohlo ještě být z časových důvodů v této knize respektováno.